

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd, 1908. szeptember 29.

209. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 22)
Viale dell' Ospedale, Wurzer ház 1. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Égész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Harc a tenger uralmáért.

Habitudozások nincsenek róla, ágyuk nem dörögnek, vér nem ömlik, és mégis most vivják a történelem egyik legnagyobb és leg-érdekesebb tengeri csatáját.

Trónbeszédében és külügyminiszteri nyilatkozatokban állandóan és rendszeresen az európai és nemzetközi béke megszilárdulásáról beszélnek, de a tengeren elkeseredett és szívós háborút küzd Németország és Anglia. Vilmos császár imponáló energiájával kimutatott a tengerre és máriól-holnapra germán szívóssággal feküdtek neki a németek a nagy célnak, hogy elfoglalják a tengert és megtörjék Anglia hegemoniáját.

Nem hadihajókkal, hanem kereskedelemmel és személyszállítással, — a Norddeutscher Lloyd útján. Mert Németország békés tengeri hatalmát ez a hajóstársaság raprezentálja. A világ bármely kikötőjében ott leng a hatalmas német társaság zászlója és a birodalmi német büszken nézi akár a sidneyi, akár a newyorki vizeken a hajó farkán lengő vörös-fehér, fekete színeket. Kisebb hajók az oceánon tisztelttel tekintenek át, ha a Norddeutscher Lloyd hajója halad el mellettük.

Érzik, hogy a tengerek egyik legjelentősebb hatalmát köszöntötték. És alig három-négy hét alatt az egész földkerekségen átszáguldott a büszke jelentés, hogy a német Lloyd gőzös leverte a Cunard Mauretánia és Lusitánia rekordját s Bremával két vagy három órával hamarabb lehet Newyorkba menni mint Liverpoolból.

A Norddeutscher Lloyd az első a világon. Ezt zengték kórusban a német lapok és Vilmos császár büszkén tekintett az angol partok felé bajuszát pödörve . . . Es ist erreicht. Nem hiába adtak a német Lloydnek 4 millió márkát szubvenciót, a dicsőség és az angol vereség megérte a pénzt.

Azután következett a Norddeutscher Lloyd közgyűlése. De fájdalom, a számokat nem lehet szuggerálni, nem lehet őket se hangulatba ringatni, se ki pödörni, a számok hideg és érzéketlen számok maradnak. A Norddeutscher Lloyd ezidei mérlege tizenhárom millió márkával kevesebb nyereséget hozott, mint a tavalyi. Ez szomorú. Mert hiába való a Kronprincessin Cecilia rekordjavítása, azt pénzre váltani nem lehet, mint ahogy mindenki tudja, hogy a Cunard a Lusitániára és Mauretániára ráfizet s csak a hirnévért, dicsőségért és reklámmért dolgozik eme két tengeri tündérpalotával. Néki nem a hajók nagy gyorsasága a létealapja, hanem Anglia hatalmas tengeri kereskedelme. VIII. Henrik idejében Erzsébet alatt már angol kereskedelmi hajók jártak keresztül-kasul az oceánon, Dracke körülhajózta az egész világot, míg a Hansa városok kereskedelme Hamburgon át csak Spanyolországra, Portugáliára, Islandra és Grönlandra szorult.

A Saranah 1818-ban már gőzzel tette meg az utat Newyorktól Angliáig, Sir Samuel

Cunard 1840-ben járatot teremtett Liverpool és Boston között, míg a Norddeutscher Lloyd csak tizenhét év múlva alakult meg. Alaptőkéje kétmillió brémai aranytallér volt, de ez a pénz hatvan év alatt százmillió márkára emelkedett. Fejlődésnek valóban óriási, de nem lehet összemérni Anglia tengeri kereskedelmével, se hatalmával.

A világ minden részén angol gyarmatok termik az árut, a pamutot, a rizst, a kávé, az angol városokban ülnek a főnökök és utasításokkal, táviratokkal, levelekkel intézik az ázsiai, afrikai, ausztráliai, kanadai ügyeket; angol kereskedelmi hajók futnak be minden világrész és minden part között s évszázadok fejlődését nem lehet megdönteni öt-hat esztendő elkeseredett eltökéltségével és elszántságával. A császári parancsszó folytán lázas és kettőzött buzgósággal, igyekezettel és honszeretettel vágta a tengernek, minden erejüket megfeszítették, hogy a Norddeutscher Lloyd lenézze a vöröslobogós, sárga oroszian cimerű Cunard hajókat, a nagy nekibuzdulásnak volt pillanatnyi sikere is, de minden izmot nem lehet örökké megfeszítve tartani, most elkövetkezett a reakció, a tizenharmadmillió márkás differencia. A halott és vér nélkül vivott nagy tengeri háboruban az első vereség Németországot érte.

Anglia szinte megközelíthetetlen ma is és az Atlanti-océántól a Csendes-óceánig a vörös-kék keresztes zászló az első.

Oh, boldog Németország! Ez a vereség is csak a hatalma, nagysága, ereje és előretörése mellett bizonyít. Azért hajói mégis künn járnak a világ tengereken utjain és vizik német földre a pénzt, a vállalkozást és a kulturát. Nékünk még vereségét is irigyelni illik.

Délolaszország inségben.

Rómából írják nekünk: Évek óta komoly gondot okoz az olasz államférfiaknak Délolaszország lakosságának jövője.

A félsziget legdélibb vidéke végtelenül szegény, a lakosság műveletlen, megművelhető föld kevés van, az ipar meg teljesen hiányzik, mindez az ország rész gyors elnéptelenedését vonja maga után. A lakosság ezrével vándorol Amerikába, s az új világrész majdnem minden nagyobb városában egész olasz negyedeket találunk.

Az utóbbi évek földrengései még erőteljesebbé tették a kivándorlást, mert számos család az elemi csapás következtében hajléktalanná lett. A kormány ugyan megígérte a szerencsétlen lakosságnak, hogy új otthonának fölépítésénél segítségére lesz, igen sokat tett a szegény nép érdekében a klérus és a társadalom is, de a kiállított veszedelem és a szenvedés egészen elhidegítették a nyomorgókat romba dőlő tűzhelyüktől. Egész falvak otthon maradt asszonyai és gyermekei vándoroltak ki az Amerikában dolgozó családok után.

A statisztika pedig azt bizonyítja, hogy az ilyen kivándorolt családok elvesznek az országra nézve. A családfő magánál tudva szeretteit, hamar hódol a szofista elvnek: ahol jól megy sorom, ott az én hazám. Legkésőbb a

második generáció már amerikainak vallja magát.

A földrengés sújtotta vidéket huzamosabb ideje még egy csapás kinozza: a szárazság. Különösen a barri kerület szenved sokat, melynek négyötöd részén már tizenhárom hónap óta nem volt csapadék. Most már annyira elapadt minden vízforrás, hogy a kormány hajókkal és vasúton kénytelen a lakosságnak vizet szállítani.

Bariba immár rendszeres vizetszállító hajójáratot rendeztek be, s az államvasutak is minden tőle telhető eszközzel szállítja a vizet Pugliába és környékeire.

A vidék jövedelmi forrása a bor, amely az idén rendkívül dusan fizetett. A lakosság azonban oly szegény, hogy még új hordókra sem telik neki, amikbe istenáldását egyelőre eltehesse, amíg megjavulnak valamivel az árak. Mert jelenleg semmit sem lehet oly olcsón kapni Olaszországban, mint bort. Régi, jóborknak 25—30 fillér az ára, elképzelhető, hogy új bor mennyire értéktelen. A kormány, hogy a termelőknek segítségére legyen, a vizet szállító hajókat minimális tarifákkal bocsátja rendelkezésre és szállítási kedvezményekkel igyekszik az árakat türethetőbbé tenni. Leszállítják a vidék részére a szeszégre kivetett adót is 45 százalékkal, hogy a termelők kisebb helyen és könnyebben értékesíthető formában óvhasák meg munkójuk eredményét. A Banca Siciliana és a Banca Napoli pedig előleget nyújtanak a külföldi piacokra feladott és beraktározott borkészletekre.

A minap a barri kerület összes képviselői megjelentek Giolitti miniszterelnök előtt, s föltárva az ország nyomorát, gyors és hathatós segítséget kértek. A miniszterelnök társaságában ott volt Bertolini közügyminiszter is. Pansivi képviselő társai nevében arra kérte a minisztereket, hogy a délvidék részére a parlament által megszavazott közmunkákat mielőbb foganatosítsák. A miniszterek mindent megígértek, mire Pansivi keserűen jegyezte meg, hogy míg az ígéreteket bürokratikus csigalépésekkel be is váltják, addigra elnéptelenedett az egész vidék.

— Biztosítom, — kiáltott föl a közügyminiszter — hogy évről évre könnyvel a kezemben fogom a kiadott közmunkák végrehajtását ellenőrizni.

E munkák közül több nagyobb vasútvonal kiépítése, a meglévő vonalak kibővítése és különösen modern vízműveknek berendezése az egész ország részben, érdemelnek említést. A közmunkák talán lekötik ismét a kivándorlásra kész lakosságot.

A szárazság sújtotta vidéknek elengedi a kormány ezidei földadóját is.

Ezenközben pedig hihetetlen módon drágul a kenyér, a mindennapi kenyér . . .

UJDONSÁGOK.

— Személyi hír. Odescalchi Gyalma herceg, argentiniai szaktudósító, bokros tudósítói tevékenységének „fáradalmait” kipihenendő, Abbaziába érkezett.

— Hivatalos látogatás. Kankovszky Ferenc és Donath Imre kormányzósági min. osztálytanácsosok ma adták vissza a hivatalos látogatást Gebbsattl báró német konzulátusnak, akit nemrégben Kinából Fiuméba helyeztek.

— Új vontatógőzös. A fiumei kikötő céljaira a Danubius hajógyárban új, az eddikinél erősebb vontató hajót építenek. A vontató gőzöst felszerelik kengázefejlesztő készülékkel is, amelylyel alkalmas módon a gyanus vidékről érkezett hajókat fertőtleníteni fogják. Említésre méltó, hogy eme Clayton-fertőtlenítésre berendezett vontató gőzös egyik hatósági

orvosunk gondolata volt, amelyet azonban a trieszti egészségügyi hatóságok megtudták s gyorsabban valószínűsítették meg, mint a fiumei hatóságok.

— **A király névnapja.** A városi zenekar szombaton a király névnapjának előestéjén zeneszóval járja végig a város főbb utcáit. A dom templomban vasárnap délelőtt istentisztelet lesz melyen a katonai és a polgári hatóságok fejei meg fognak jelenni.

— **Tauffer hadnagy bravurja.** A lezajlott vesprémi hadgyakorlatok egyes érdekes epizódjai kerülnek most napvilágra, melyek között nem utolsó dolog a nemrég Fiuméből eltávozott Tauffer Dezső honvédhadnagy, Dr. Tauffer tengerészeti hatósági orvos öcsésének bravurosa esete:

Még 16-án este történt, hogy a 20. honvédgyalogezred egyik félé százada Tauffer Dezső hadnagy parancsnoksága alatt, Nádasdladányhoz rendeltetett ki, a Séd-átjáró védelmére. Alig állt helyén, észrevette, hogy a 31. gyaloghadosztály által saját csapatától elvágtatott. Egyetlen visszavonulási útja a grófi vadaskert lett volna, békében tilos terület. A hadnagy félé századával egy erdésznel töltötte az éjjelt, aki megígérte, hogy hajnalban átvezeti az erdőn. Ugy is történt. A félé század az erdő széléhez ért már, amikor egy nagyobb lovascsapatot látott az erdészél mellett megállani. A 31. hadosztály törzse volt. A hadnagy megvárta, míg a társaság a lóról leszállt és a lovait távolabbra vezették. Ekkor a félé század rövidgyors-tüzet adott s megrohanta a mitsem sejtő tisztet. A jelenvolt döntőbíró a törzset harcon kívül helyezte, de miután ez a szabály, rögtön reaktiválta is, az ügyes hadnagyot pedig megdicsérte.

Tauffer Dezső bravurját a „B. H.” is megírja, a hadgyakorlatokról beszámoló tegnapi cikkében.

— **Olvasóink figyelmébe.** Szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk ismét együttes helyiségekben Fiumében a Vico del Ospedaleban levő Wurzer-ház első emeletén van. Telefonszám 229.

— **A fiumei állami tisztviselők öröme.** Végre most már valóban megjött a várva várt drágasági pótlék. A rendelet ma reggel érkezett meg a fiumei kormányzósághoz és intézkedik az állami tisztviselőknek, altiszteknek és szolgáknak október elsejétől megadott helyi pótlékról.

A rendelet szerint 1400 koronát meg nem haladó törzsfizetésig nőnek 30 százalék, nőtlenek 15 százalék, 1400-tól 2800 koronáig nőnek 20, nőtlenek 10 százalék s 2800 koronás fizetésen felül nőnek 15 s nőtlenek 10 százalékos drágasági pótlékokat kapnak. A kiutalványozás iránt a különféle reszortminiszterek intézkednek. Itt említjük meg, hogy törzsfizetés alatt az illető fizetési osztály legkisebb fizetése értetik. A rendelet megérkezettéről szóló e hírünk bizonyára nagy örömet fog kelteni az állami tisztviselők körében.

— **Ujabb letartóztatás a nagyszerb propaganda miatt.** Pozsegáról jelentik: A zágrábi ügyészség vizsgálóbírája szombaton délelőtt letartóztatta Jovanovics Ljubimir joghallgatót a nagyszerb propagandában való részvétel miatt. Ugyancsak Pozsegán hallgatta ki a vizsgálóbíró dr. Franetovics ottani ügyvédet mint vádottat a szerb propagandában való részvétele miatt. Egyelőre azonban szabadlábon marad. Jovanovicsot Zágrábba vittek, hol még az éjjel átadták az ügyészségnek.

— **A kikötőből. Szeptember 28-án.** Érkezett: „Tisza” magyar gőzös Marseilleből 1600 zsák szentjánoskenyérrel, 600 zsák gyümölcsessel és 60 tonna vegyes áruval.

— **Az Atlantica forgalma.** Az Atlantica hajóinak állásáról a következő híreket kaptuk: Magyarország gőzhajó a cardiffi szárazdokkban van. Kossuth Ferenc gőzhajó Rotterdamban rakodik ki. Szerényi gőzhajó Brailában rakodik Genova részére. Gróf Serényi Béla gőzhajó Cataniában rakodik ki. Morawitz gőzhajó Galatzban rakodik Rotterdam részére. A Pollacek gőzhajó Konstantinápolyt érintette alexandriai útjában. A Columbia gőzhajó Nicolaieffben rakodik Antwerpen részére. A Dromonby és Belfort gőzösök Odesszában rakodnak Rotterdam részére. Mari Vagliano gőzhajó Brailában rakodik Pyraeus részére. A Bulgária gőzhajó Brailában rakodik Bari részére. Sissie gőzhajó Sulinából Nauplia Calmata és Patrasba indult. Az Acme gőzhajó utban van Braila felé, Nápoly részére rakodandó.

— **A Forgalmi Bank felosztja budapesti fiókját.** A helybeli forgalmi Bank Részvénytársaság, melynek Budapestben fiókja van, mint értesülünk, felosztja ezt a fiókot. A budapesti fiók ugyanis kizárólag áruüzletekkel foglalkozott és a del credere számla terhére — bár nem jelentékeny — veszteséggel dolgozott. Különbösen sem volt sok létjogosultsága a budapesti fióknak, mert a Forgalmi Bank rt. összes részvényei a Magyar leszámítoló és pénzváltó bank tárcájában vannak, mely igen kiterjedt áruüzletet folytat és így az affiliált intézet csak az anyaintézettel folytatott indokolatlan versenyt.

— **Első Magyar Kiviteli és Behozatali Részvénytársaság.** Ezzel a címmel egy új alakulás tervezete jár közgazdasági körökben kézről-kézre. Az alapítók szerint a társaság célja az lenne, hogy egy olyan központi szervezetet létesítsen a külföldi fogyasztási piacok és a hazai termelők között és hogy a beszerzési források állandó megfigyelésével ipari termelésünk számára nyersanyagot, fogyasztásunk számára pedig itthon elő nem állított iparcikkeket hozzanak be s ilyenképpen közgazdaságunkra irányító befolyást gyakoroljon. A külföldi piacokon képviselőket fog a társaság létesíteni, amit nagyban megkönnyít az, hogy az alakuló társaság beolvastja az A. S. Diamant bécsi export-céget, valamint a Magyar Ipar- és Árubank áruosztályát, miáltal a társaságnak saját telepei lesznek Bud. pesten (központ), Bécsben, Fiumében, Szófiában és Bukarestben, Szerbiában, Romániában, Bulgáriában, Görögországban, Törökországban, Egyiptomban, Palesztinában, Bagdadban, Perzsiában, Kinában, Japánban, Indiában, Észak-Amerikában pedig képviselői. Az alaptőke aránylag kicsi: 600,000 korona, mely 300 darab 200 koronás részvényre oszlik. Ebből a Diamant-cég üzletének átengedéséért kap 70.000 koronát, körülbelül 100,000 koronát kitevő üzleti aktíváinak átengedéséért pedig 100.000 koronát. E 170.000 korona értékű betételért kap az A. S. Diamant-cég 130,000 koronát a társaság részvényeiben, melyek által teljesen befizetteknek jelentkeznek és 40.000 K-t készpénzben.

Ezenkívül a Magyar Ipar és Árubank Részvénytársaság beolvastja egész kiviteli osztályát a társaság üzletébe. Ezért 10.000 korona részvényt kap. Az új társaság alapítói: Humayer Béla, a Bördisműáru r.-t. al.nöke. Georg és Emil Diamant bécsi kiviteli cég, dr. Fleischmann Sándor ügyvéd, Barkóczy Izsó, a Melocco Péter Cimentárúgyár r.-t. igazgatója, Fuchs Leó, a Juta- és kenderipar r.-t. igazgatója, Lukács és Simon kiviteli bizományi cég Bagdad, Schwarz, a Brill és Schwarz bécsi selyemárucég, Zollschan Henrik, a Bördisműáru r.-t. igazgatója és végül — természetesen Gyenes Lajos, a Magyar Pénzügyi Központi Hitelbankjának igazgatója.

Az új alakulás eszméje nem rossz és abban az esetben, ha az üzleti jelleg mellé megfelelő szellemi tőke is járulna, hasznos működést is fejthetne ki. Sajna, az egész csak üzletnek ígérkezik, bár nem a legjobbnak, mert hiszen a 600 koronányi alaptőke már a kezdetnél súlyos terheket vállalt magára. Olyan széleskörű tevékenységet pedig, amikkorát a körülvélt ígér, néhány százezer koronával kifejtetni nem lehet.

— **Szerencsétlenség a „Lovrana” hajón.** A magyar-horvát hajóstársaság „Lovrana” gőzösén tegnapelőtt este 11 óra után szerencsétlenség történt. A hajó visszatérőben volt Abbáziából Fiume felé, midőn a kormányos egy hirtelen mozdulat folytán térdre bukott, a kormánykerék kicsuszott kezeiből s gyorsan visszafelé forogva többször oly erősen ütötte halántékán a szerencsétlen embert, hogy eszméletlenül terült el a földön. Az első segélyt a hajó személyzete nyújtotta a kormányosnak s a hajó kikötése után a mentők szállították a kórházba. Állapota súlyos.

— **Magántisztviselők tiltakozó gyűlése.** Tegnap délelőtt fél 12 órakor tartotta meg a helybeli Kereskedelmi és Magántisztviselők Egyesülete az Associazione dei Negozianti helyiségében a vasárnapi munkaszünet új rendezése elleni tiltakozó gyűlést. A megjelent magántisztviselők teljesen megtöltötték a tágas helyiségeket. Zefran elnök megnyitotta szavai után Vadnay Oszkár előadó ecsetelte az új törvényjavaslat hiányait s különösen sérelmesnek mondta, hogy a törvény felhatalmazza a minisztert, hogy esetről-esetre kivételeket sta-

tuálhasson a törvény intézkedése alól. Kéri, hogy a kivételeket is vegyék be a törvénybe, vagy ha ez nem lehetséges, kérdezzék meg minden ilyen rendelet kibocsátása előtt a magántisztviselőket is, ne csak egyoldalulag a kamarákat, a főnökök testületeit. Állást foglal továbbá az irodákban engedélyezett vasárnapi munka ellen, még ha az a hét folyamán pótlandó szabad félnappal is jár, mivel ez utóbbi jog kihasználását a legtöbb főnök zokon venné az alkalmazottól. A gyűlés az előadói javaslatokat mindenben elfogadta, úgy, hogy ezek a Magántisztviselők Országos Szövetségének október 7-én tartandó ankétéje elé terjesztetnek, melyhez a helybeli egyesület kiküldöttjei is felutaznak.

Miután még a végrehajtási novellának Fiumében való sürgős életbeléptetésére vonatkozólag is elfogadtak egy határozati javaslatot, az elnök a mozgalmas ülést bezárta.

— **Uj ügyéségi megbízott.** Az igazságügyi miniszter Otocska Péter a fiumei kir. ügyészséghez beosztott bírósági joggyakornokot a fiumei kir. ügyészséghez ügyészi megbízottá nevezte ki.

— **Előléptetések a Hitelbank központnál.** A Magyar Általános Hitelbank szombaton tartotta a nyári szünet után első igazgatótanácsi ülését Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag, elnökgazdát elnöklete alatt. Az ülésen az igazgatóság majdnem teljes számban jelen volt. Az igazgatóság több igen érdekes ügy tárgyalása mellett személyi ügyekkel is foglalkozott s több érdemes tisztviselőt léptetett elő. Így igazgató-helyetteseké nevezte ki Ervin Kálmán és Kornfeld Pál cégvezetőket; Sebasta Kolos cégvezető, a titkárság érdemduis főnöke főtitkár lett; Preizer Miklós, a fiokok felügyelője és Tóth Béla, a tőzsdeosztály régi munkása cégvezetőkké, végül Gerber Miksa, Kornfeld Zsigmond elnökgazdátó titkára, az intézet titkárává léptették elő.

— **A szociálisták gyűlése.** A fiumei nemzetközi szociáldemokrata párt a budapesti központ felhívására gyűlést tartott tegnap a Piazza Zichyn, hogy az általános titkos választói jognak a plurális és közvetett választói joggal való meghamisítása ellen tiltakozzék. A gyűlésen többen felszóltak és miután a gyűlés célját magyar, német, olasz és horvát nyelven ismertették, elfogadták a határozati javaslatot, amelyben tiltakoznak a plurális és közvetett választójog ellen. A gyűlésen, jóllehet azon a szusáki rendőrök is megjelentek, csak néhány száz munkás veit részt, úgy hogy a gyűlést csak a kitűzött időn túl nyithatták meg. A rendőrség részéről Staindl fogalmazó s rövid ideig Székely dr. ügyész is megjelent. Rendezavarás nem történt.

— **Meglopott kivándorló,** Komlóssy Benedek kivándorló szombaton megjelent a rendőrségen s előadta, hogy a via Voloscán a Lokvenz-féle vendéglőben elaludt, s mire felébredt konstatálta, hogy alvás közben ellopták 415 koronáját. A gyanúsítottakat kik éppen mellette ültek, névszerint Zivcovich Mihályt és és Ivacsics Klárát bekísérték a rendőrségre s miután ártatlanságukat hangoztatták a nőt szabadonbocsátották a férfit ellenben, mivel álnevet mondott be a rendőrségnél, lecsukták.

— **A villamosvasut téli menntrendje.** A helybeli városi villamosvasutnál október 1-ével életbelép a téli menetrend. Az első kocsi reggel 5.30 órakor indul Bergudi felé s 5.45 óra felé indul onnan vissza. Az utolsó kocsi este 9.25 órakor indul Bergdi felé s 9.45 órakor tér onnan vissza.

— **A trieszti hajójavítás.** Triesztből táviratozzák: A szeptember harmincadikára tervezett vízrebocsátási ünnepélyek alkalmából a „Károly főherceg”, „Ferdinand Miksa főherceg” és „Szent György” hadihajókból álló hajóraj ideérkezett.

— **A szlovén német háborúság.** Laibachból táviratozzák lapunknak: A zavargás immár a vidékre is áterjed. A németek által is lakott városokban és falvakban eltávolítják a német vagy kétnyelvű cégtáblákat. Klagenfurtban tegnap este szlovénellenes tüntetések voltak. Letűrték egy ismert szlovén ügyvéd tábláját.

— **Holttest a tengerben.** Egy chioggai halászbárka tulajdonosa tegnap megjelent a rév hivatalban s előadta, hogy Fiume felé való útjában az isztriai partoktól mintegy hat mérföldnyire uszó asszonyi holttestet látott. A rév hivatal jelentése alapján a rendőrség megálla-

KALOGÉN

BRÁZAY, SÓSBORSZESZ
FOGKRÉMA LEGJOBB ★

pitotta, hogy az uszó holttest Copaitich Anna nevű fiumei öreg asszony volt, aki nemrégien eltűnt a városból. A vizsgálat folyik annak megállapítására, hogy büntény vagy öngyilkosság történt-e.

Magyar munkások táncmulatsága.

A fiumei magyarajku munkásság október hó 4-én a kórház utcában levő „Monte Verde” vendéglő helyiségeiben, műsorral, világpostával és tekepályaversenyyel egybekötött táncmulatságot rendez, mely igen jó sikrűnek ígérkezik. A műkedvelői előadás műsora a következő:

1. Proletárok egyesüljétek. Éneklő: A Munkáscsalkör. 2. Megnyitó beszéd. Tartja: Jámbor Albert. 3. A nép nevében. Szavalja: Valics András. 4. Zeneszámok. Gitáron és citerán előadják: Jámbor Albert és Freiesleben Ferenc. 5. Kuplék. Előadja: Valics István. 6. Fuzsitus muzsikus. Bohókás magánjelenet. Előadja: Aredár Lajos. 7. Humoros költemények. Előadja: Brónyai Lajos. 8. Szózat a nőkhöz. Szavalja: Róka János. 9. Az öngyilkos. Előadja: Nádpataky Sándor. 10. Ripacs ur. Magánjelenet. Előadja: Stenczl János. 11. Kuplék. Előadja: Frei József. 12. A munka diadala. Irta: Klárik Ferenc. Személyek: Tökés — Róka János, Munkás — Valics István, Nemtó — Bredár Lajosné.

A mulatság, melyet kedvezőtlen idő esetén is megtartanak, délután 5 órakor kezdődik. A zenét Barca Jenő teljes zenekara szolgáltatja. Belépő díj személyenként 1 korona. Jegyek kaphatók a rendezőségénél, a Munkásokthonban (Via Fiumara 2. sz.), a „Monte Verde” vendéglőben és este a pénztárnál.

Magyar könyvtár Newyorkban.

Newyork nyilvános könyvtárainak száma egygyel ismét szaporodott. Ez a szaporodás bennünket közelről érdekel annyiban, hogy az új East Housen Streeten létesített új könyvtár egy magyar osztályt foglal magában, ahol az összes magyar remekírók, diszművek, szakmunkák és az ezután megjelenő összes könyvek találhatóak lesznek. A könyvtár magyar osztályának létesítése az amerikai magyar szervezet buzgólkodásának köszönhető és használatára teljesen díjtalan.

Távirat ◀▶ Telefon.

A szegedi Erzsébet szobor és a király.

BUDAPEST, szept. 28. A mai általános kihallgatáson a király fogadta a szegedi Erzsébet-szobor bizottságának küldöttségét is, mely legnagyobb részben helyiekből állott. A küldöttség élén Kelemen Béla szegedi főispán üdvözölte a királyt és beszéde végén átnyújtotta neki az Erzsébet szobor kicsinyített mását. A király élénk szavakban megköszönte a szép szobrot és a szegediek hódolatát s miután behatóan érdeklődött Szeged város haladása iránt, kegyesen bocsátotta el a küldöttséget.

A szocialisták napja Budapesten és a vidéken.

BUDAPEST, szept. 28. A nemzetközi szocialdemokraták tegnap Budapesten és a vidéken számos gyűlést tartottak a plurális választói jog ellen. Budapesten a tüntetés minden zavargás nélkül folyt le. Szabadkán a rendőrkapitány nem engedélyezte a felvonulást, a tiltalmat azonban a szocialisták nem vették figyelembe. Midőn a rendőrség a felvonuló tömeget szétosztásra szelítette fel, ezek nekiesetek a rendőröknek és titlegelni kezdték őket. A rendőrök kénytelenek voltak kardot rántani, mire a szocialisták revolvereikkal védekeztek. Végre sikerült a rendőrségnek a tüntető tömeget nagynehezen szétkergetni. Több sebesülés és számos letartóztatás történt.

Magyar és horvát szocialisták Bécsben.

BÉCS, szept. 28. Bécsben tegnap az összes szocialista nemzetiségi munkások szervező bizottsága gyűlést tartott, melyen a magyar és horvát szocialdemokraták is képviselve voltak. A gyűlés elhatározta, hogy a magyar és

horvát szocialdemokraták ügyét magáévá teszi és mindent elkövet a szorongatott elvtársak védelmére.

Zavargások Lembergben.

LEMBERG, szept. 28. Tegnap itt egy szocialista gyűlés után a rendőrök összetűztek a munkásokkal, akiket kardlapozással szalasztottak meg. Tizenegy ember megsebesült s többeket letartóztattak.

Kirabolt postavonatot.

VILNA, szept. 28. Tegnap egy innen elindult postavonatot, mely katonai kísérettel pénzt is vitt magával, rablók megállították a nyílt pályán. A katonákat a tulnyomó számban levő rablók megölték és a pénzt elrabolták.

A Népszava leleplezései.

BUDAPEST, szept. 28. A „Népszava”-nak az új választói törvény aktáiból köölt szombati leleplezése dolgában a budapesti rendőrség megállapította, hogy a visszaélést a Károlyi György-féle nyomdában követték el. A nyomda egy szocialista munkása a sokszorosítás végett odaküldött aktákból magamagának is készített egy levonatot, melyet azután átadott a szocialista lap szerkesztőségének.

Leégett fatelep.

ARAD, szept. 28. Az itteni Laendier-féle nagy fatelep a hozzátartozó gőzfűrésszel együtt tegnap a lángok martaléka lett. A kár félmillió korona. Oltás közben négy tűzoltó megsebesült.

Meggyilkolt gazda.

SZATMÁR, szept. 28. Szabó Sándor érgebei gazdát felesége és fia meggyilkolták. A tett kiderült és a rendőrség a két gyilkos elfogta.

Az anyatejtől

elválasztott gyermekek gyorsan kövérednek, erősökké és rózsás színűekké válnak, ha a tápláló SCOTT-féle Emulsiót szedik.

A gyermekek szeretik és könnyen emésztik a

SCOTT-féle Emulsiót.

Orvosok és bábák az egész földkerekségén állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót,

mert ismerik azokat a kiváló eredményeket, a melyek a SCOTT-féle Emulsió nyomán keletkeznek

AZ Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyet — a halászt — búrjuk figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.
Kapható minden gyógyszerárban.

„DE LA VILLE”
SZÁLLODA, KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEAK-KORZÓ.

Naponta a hírneves

BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprimás zenekarának hangversenye.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Magyar borok. Kőbányai polgári sör.

Havi előfizetők felvétetnek.

Vendégszobák tengeri kilátással.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

letétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

térít meg feleinek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű

szalon-irodai s kávéházi széket

s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

Mely uri ember

volna hajlandó egy 27 éves csinos nőt havi csekély összeggel támogatni. Levelek „titoktartás 100” jelige alatt a postára kéretnek.

Figyelem!

Fiatal fűszerkereskedőknek egy jó forgalmu fűszer- és csemegeüzlet a legforgalmasabb helyen eladó.

Egyben ajánlok a n. é. közönségnek mindennemű fűszert és kivált lisztet rendkívül mérsékelt áron.

Rendulis M.

Fiume, Mercato coperto (Braida).

Napi dijas (cimiró)

állandó foglalkozást nyer. Cim a kiadóhivatalban.

Irodakisasszony

magyar és olasz nyelvismerettel, lagalább egy évi gyakorlattal, helybeli bankintézetnél állást nyer. Németül és horvátul is értők előnyben részesülnek. Ajánlatok „Undervood” jelige alatt a kiadóba intézendők.

A hölgyközönség figyelmébe!

Értesitem Fiume és környékének úri hölgyközönségét, hogy bécsi bevásárlásomról hazaérkeztem s a legujabb modellekkel és formákkal rendelkezem. Izléses átalakítások is olcsón teljesítenek.

WEISS FANNY

FIUME, Via Andrassy 13 II. emelet.

Elsőrendű fehérnemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

Használt és új

zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

VELENCE

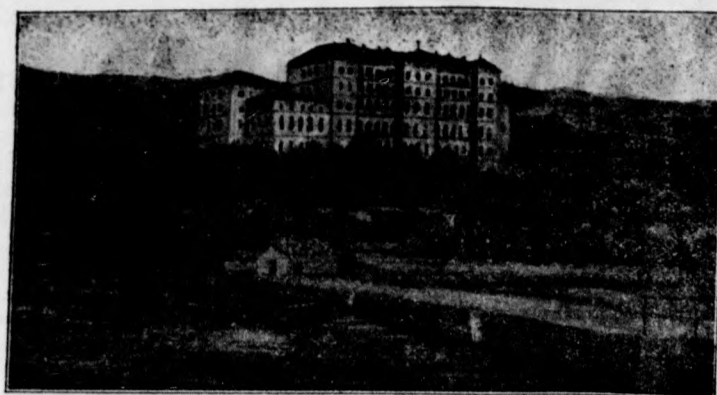
Hôtel Royal Danieli. Elsőrangú ház a Riva Schiavonin. Teljesen újjáalakítva, új fürdő- és toalette-helyiségekkel s remek csarnokkal. Vasúti jegyelárusító és podgyász-szállító iroda a házban.

Grand Hôtel. A Canal Grande legszebb részében, nagy terrasszal, 250 szobával, 30 teremmel, toalette- s fürdő-helyiségekkel. A régi veneciai paloták pazar fényével egyesíti a legmodernebb kényelmet. Kétféle francia konyha.

Hôtel Regina (Rome et Suisse). Gyönyörű fekvéssel, terrasszal, téli kerttel, olvasó és dohányzó termekkel, a melyek mind a Canal Grandera tekintenek. — Felhuzó. — Villanyvilágítás s gőzfűtés minden szobán. Teljesen újjáalakítva. — Mérsékelt árak. —

Viktoria szálló. Központi fekvéssel, 2 percre a Szt. Márk tétől. 200 szoba. — Olvasó s dohányzó termek. — Felhuzó. — Gőzfűtés s villanyvilágítás. — Elsőrendű étterem. — Igen mérsékelt árak. — Omnibus az állomásnál.

Beaurivage szálló és penzió. A Riva Schiavoni a Doge palota mellett. Teljesen újonnan felszerelve és hosszú tartózkodásokra minden kényelemmel ellátva. — Mérsékelt árak. —

Az új bérő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett **THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN** kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron. Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet, jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

V. évfolyam!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

V. évfolyam!

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 peccnyire.

Kétféle magyar és német konyha.

Kitüntette a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcso árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Bonbonniere Möve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Estéknként nemzetközi varieté-előadások kizárólag elsőrendű művészi erők felléptével.

Kitünő szellőztetés.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22. Jéggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 30 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládában.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

A fiumei közönség és az idegenek figyelmébe!

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

cégnél a Corsón kaphatók.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

Ha szereti az egészséget, használjon kizárólag **aluminium konyhaedényeket**

tiszta alumíniumfém-ből, a melyekkel fűtőanyagban 40%-ot takarít meg.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁROS
LEONESSA VINCENZO
Via Andrassy 17. — FIUME — Via Andrassy 17.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felölös szerkesztő: MURAI JENO.

NYOMATOTT: „A QUARNERO” NYOMDÁBAN FIUME

Pálma - Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben.

ELSO FIUMEI

RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmai tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

Maluszewszki Szaniszló CENTRAL KÁVÉHÁZA

és cukrászdája

CIRKVENICA

közvetlenül a tengerpart mellett.

Kitünő italok és frissítők.

Legfinomabb cukorsütemények.

Első fiumei magyar

kárpitos és diszitó

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a legegyszerűbbtől a legmodernebb berendezésg minden nemű kárpitos, diszitó és angol börmunkát jutányos áron.

Szíves pártfogást kér **Garami József.**

a budapesti Steinschneider údv. szállító cég volt munkavezetője.